

Hyvinvoiva ihminen muutoksenteijänä

Katriina Siivonen
Kestävyyspaneelin kanssapuheenjohtaja
4.11.2022

Maapallomme luonnonjärjestelmät ovat kaiken elämän perusta

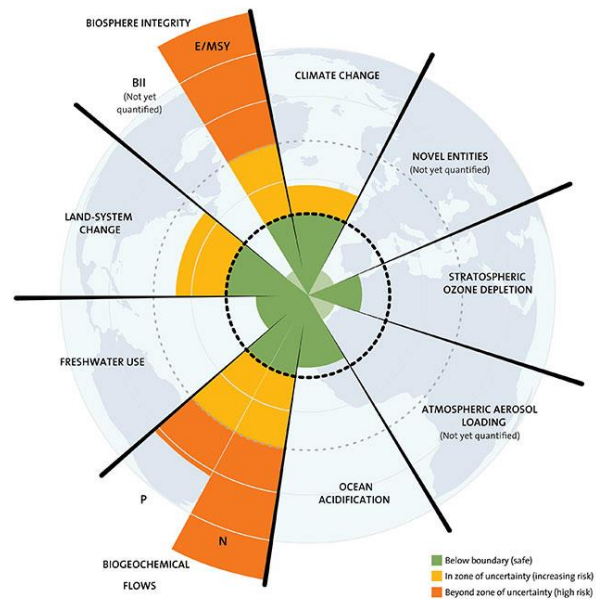

- Energia
- Elonkehä, ilmakehä, maaperä
- Veden, typen, fosforin, hiilen kierrot
- Ekosysteemit
(Esim. Steffen et al. 2015.)

Kuva: Pixaby

Antroposeenin aikaan ihmisen kielteinen vaikutus on hälyttävän suuri

- Biodiversiteetin väheneminen on suurin uhka
 - Typen ja fosforin kierrot ovat myös merkittävät (lannoitteet)
 - Maaperän köyhtyminen ja ilmastonmuutos ovat vakavia uhkia
 - **Tarvitsemme kestävyysmurroksen ihmisten ja luonnon hyvinvoinnin vahvistamiseksi ja ylläpitämiseksi**
- Lähde: Stockholm Resilience Centre

Ihmiset ovat osa luonnonjärjestelmää sekä fyysisesti että henkisesti

- Veden ja ravinteiden kierrot kulkevat muiden elollisten tavoin meidänkin lävitsemme
- Olemme osa elonkehää ja ekosysteemejä, vaikutamme maaperään ja ilmakehään
- Tähän kaikkeen vaikuttavat ihmisten tavat syödä, liikkua, asua ja yleisesti toimia sekä ihmisen tavat ymmärtää ja merkityksellistää maailmaa, eli kulttuuri

Kuva: Pixaby

Kulttuuri muodostuu kohtaamisissa

- Luonto elämänä ja materian ja energian virtoina
 - Ihmiset jokapäiväisessä kanssakäymisessään maailmalla liikkuen
 - Ihmistekoinen aineellinen ympäristö
- Ihmisten kesken jaettujen tapojen ja maailman ymmärryksen jatkuvasti muuttuva virta
- Nämä kohtaavat kulttuurin virrassa jokaisen ihmisen jokahetkisessä toiminnassa
- Jokainen on tässä elämänsä kautta osallisena
- (Esim. Siivonen 2008.)

Kuva: K. Siivonen

Kulttuuri on kuin virta

(Hannerz 1992)

- Kulttuuri määrittää miten toimimme - luomme koko ajan uutta kulttuuria
- Kulttuurin muutosta on mahdoton estää, sillä on siis perustavaa muutosvoimaa, mutta sillä ei ole mitään tavoitteellista suuntaa
- Kestävyyismurroksen kannalta on tärkeä huomata, että jokainen ihminen tekee koko ajan **ettisiä valintoja**, jotka kohdistuvat kaikkiin elämänmuotoihin nyt ja tulevaisuudessa

(Siivonen 2022; Poli 2011.)

(Kuva K. Siivonen)

Suomalaisten yhteinen etu on maapallon elinkelpoisuuden säilyttäminen.

Kestävyysmurros pitää ottaa valtion, kuntien ja yritysten johtamisen päätavoitteeksi.

Kestävyysmurrokseen osallistuminen on tehtävä **kansalaisille sujuvaksi** ja taloudellisesti houkuttelevaksi.

Kuusi polkua kestävyYTEEN: evästyKset systeemisen kestävyysmurroksen edistämiseksi Suomessa

Suomalaisten yhteinen etu on maapallon elinkelpoisuuden säilyttäminen.

Kestävyysmurrokseen osallistuminen on tehtävä kansalaisille sujuvaksi ja taloudellisesti houkuttelevaksi.

Kestävyysmurros pitää ottaa valtion ja yritysten johtamisen päätavoitteeksi.

Globaali kestävyyskehityksen raportti osoittaa, että etenimme kohti Agendaa 2030 kestävä kehityksen tavoitetta, mutta aivan liian hitaasti. Erityisesti ilmastonmuutos, biodiversiteetti ja jätteen määrä lähestyvät tavoitteen. Näiden lämbiden taustalla on monia toisia vaikuttavia tekijöitä. Suunta on kuitenkin kääntöpuolella, jos kestävyysriippuvuudet tunnistetaan ja yhteiskuntajärjestelmää sopeutetaan kokonaisvaltaisesti murroskehtävään suuntaan.

KESTÄVYYPANEELIN JULKAISUJA 1/2020

[Linkki julkaisuun](#)

Kuusi toisiinsa limittyvää polkua

- Kansalaisten hyvinvointi ja toimintamahdollisuudet
 - Ekososiaalinen sivistys, tiedot, taidot, osallisuus, empatia
- Kestävä ja oikeudenmukainen talous
- Kestävät ruokajärjestelmät ja terveelliset ruokatottumukset
- Kestävän energian saanti kaikille
- Kaupunkien ja kaupunkiseutujen kestävyys
- Globaalien luonnonjärjestelmien turvaaminen

Suomalaisten yhteinen etu on maapallon elinkelpoisuuden säilyttäminen.

Kestävyysmurros pitää ottaa valtion, kuntien ja yritysten johtamisen päätavoitteeksi.

Kestävyysmurrokseen osallistuminen on tehtävä **kansalaisille sujuvaksi** ja taloudellisesti houkuttelevaksi.

Valtionhallinnolla on suuri rooli viitoittaa tietä

[Linkki julkaisuun](#)

Kuusi polkua kestävyysmurroksen edistämiseksi Suomessa

Suomalaisten yhteinen etu on maapallon elinkelpoisuuden säilyttäminen.

Kestävyysmurros pitää ottaa valtion ja yritysten johtamisen päätavoitteeksi.

Globaali kestävyysmurros on kehityksen raportti osoittaa, että elämme kohti Agendan 2030 kestävä kehityksen tavoitetta, mutta aivan liian hitaasti. Erityisvaara on ilmastonmuutos, biodiversiteettiä ja jätteen määrä lisääntyvät nopeasti. Näiden lämpöiden taustalla on monia toisia vaikuttavia tekijöitä. Suunta on kuitenkin käännettävissä, jos kestävyysmurros on kansallisen ja yhteiskunnallisen päätöksenteon keskeinen osa kokonaisvaltaisen murroksen kestävään suuntaan.

KESTÄVYYSPANEELI

Vipuvaikutuskohtien avulla haetaan muutosvoimaa kestävyysmurrokseen

- Vipuvaikutuskohtia ovat poliittiset ja hallinnolliset toimenpiteet, instituutioiden ja organisaatioiden yhteistoiminta ja toimintatavat
- Näiden lisäksi syvimmän tason vipuvaikutuskohta vaikuttaa kaikkiin muihin vipuvaikutuskohtiin
 - Se koostuu maailmankuvista, arvoista ja ihmisten luontosuhteista ja niistä juontuvista tavoitteista ja toimista eli kulttuurista

(Abson ym. 2017; Meadows 1999)

- Kulttuurinen kestävyysmurros on oleellinen globaalin kestävyysmurroksen toteuttamisessa

(Esim. Huttunen ym. 2021; Siivonen 2022)

Kulttuuriperintö kestävyysmurroksen välineeksi

- Kulttuuriperintö on ekososiaalisen sivistyksen rakennusainesta
- Kulttuuriperintö on aina ollut tulevaisuuden rakentamisen väline
- Kulttuuriperintö on kulttuurin virrasta erityisinä valittuja asioita
- Meidän ajassamme keskeisiä ovat yhteisöt ja heidän tapansa ylläpitää valitsemaansa aineetonta kulttuuri-perintöään, elävää perintöään, eli tietojansa, taitojansa, tapojansa ja arkista toimintaansa, tai yhdessä luoda sitä uuteen muotoon
- Kulttuuriperinnön avulla voidaan luoda merkityksellistä osallisuutta ihmisten kesken ja merkityksellistä sitä, miten ihmiset elävät osana luontoa

(Siivonen 2017; Siivonen 2019; Siivonen 2022.)

Luonnonjärjestelmien ensisijaisuus kulttuuri- ja sivistystyöhön

- Luonnon että ihmisten hyvinvointia on mahdollista parantaa ekososiaalisen sivistystyön avulla
 - Voimme voimaantua luomaan ja merkityksellistämään yhdessä uudenlaista elävää perintöä, joka vähentää luonnon ylikuluttamista
 - Tällaista elävää perintöä voi kutsua tulevaisuusperinnöksi
 - Mukana ymmärrys menneestä ja muutoksesta, auttaa hahmottamaan tulevia muutoksia
- Osallisuus ja sen vapaaehtoisuus ovat kulttuurisen kestävyysmurroksen eettisen toteuttamisen edellytyksiä ja siten myös koko kestävyysmurroksen edellytyksiä
- Tuki fyysiselle ja henkiselle hyvinvoinnille sekä sukupolvien väliselle oikeudenmukaisuudelle

Lähteet

- Abson, David J. & Fischer, Joern & Leventon, Julia & Newig, Jens & Schomerus, Thomas & Vilsmaier, Ulli & von Wehrden, Henrik & Abernethy, Paivi & Ives, Christopher D. & Jager, Nicolas W. & Lang, Daniel J. 2017. Leverage points for sustainability transformation. *Ambio* 46, 30–39. DOI 10.1007/s13280-016-0800-y
- Hannerz, Ulf 1992. *Cultural Complexity. Studies in the Social Organization of Meaning*. Columbia University Press, New York.
- Huttunen, Suvi & Kaljonen, Minna & Lonkila, Annika & Rantala, Salla & Rekola, Aino & Paloniemi, Riikka 2021. Pluralising agency to understand behaviour change in sustainable transitions. *Energy Research & Social Science* 76. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2021.102067>
- Meadows, Donella 1999. *Leverage points: Places to intervene the system*. Hartland: The Sustainability Institute.
- Poli, Roberto (2011) Ethics and futures studies. *Int. J. Management Concepts and Philosophy*, 5/4, 403–410.
- Siivonen, Katriina 2022. Tulevaisuusperintö kulttuurisen kestävyysmurroksen välineenä. Teoksessa Aalto, Hanna-Kaisa & Heikkilä, Katariina & Keski-Pukkila, Pasi & Mäki, Maija & Pöllänen, Markus (toim.), *Tulevaisuudentutkimus tutuksi – perusteita ja menetelmiä*. TVA-julkaisuja 1/2022. Turku: Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemia.
- Siivonen, Katriina 2019. Intangible cultural heritage will revolutionise the future. Teoksessa Sabine Eggmann, Susanna Kolbe und Justin Winkler (ed.), *Wohin geht die Reise? Where does the journey go to? Eine Geburtstagsgabe für Johanna Rolshoven 2019, A birthday present for Johanna Rolshoven*. Basel: Akroama Editions, 93–97, <https://www.geruchderzeit.org/siivonen/>.
- Siivonen, Katriina 2017. Kulttuurinen kestävyys. Teoksessa Kari Enqvist, Ilari Hetemäki & Teija Tiilikainen, Teija (toim.) *Kaikki vapaudesta*. Helsinki: Gaudeamus, 275–287.
- Siivonen, Katriina 2008. *Saaristoidentiteetit merkkien virtoina. Varsinaissuomalainen arki ja aluekehitystyö globalisaation murroksessa*. Kansatieteellinen Arkisto 51. Helsinki: Suomen Muinaismuistoyhdistys.
- Steffen, Will, Richardson, Katherine, Rockström, Johan, Cornell, Sarah E., Fetzer, Ingo, Bennet, Elena M., Biggs, Reinette, Carpenter, Stephen R., de Vries, Wim, de Wit, Cynthia A., Folke, Carl, Gerten, Dieter, Heinke, Jens, Mace, Georgina M., Persson, Linn M., Ramanathan, Veerabhadran, Reyers, Belinda & Sörlin, Sverker. 2015. Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet. *Science* 347, 6223, <http://science.sciencemag.org/content/347/6223/1259855>

<https://www.kestavyyspaneeli.fi/>